

Versailles ingår i Unescos världsarvslista.

Världens vackraste slott —

RESOR

Bara 14 kilometer från Paris breder Versailles ut sig över ett område som är större än hela Manhattan. Det guldstänkta franska palatset lockar med sin pampighet miljontals turister varje år. Vi tog reda på varför det är värt att åka hit.

– **Alla gillar inte** Versailles, vissa tycker att det är för stort och överdådigt. Men det är svårt att inte imponeras och överväldigas av de enorma ytorna. Man kanske har sett Drottningholm eller Stockholms slott och är inte riktigt beredd. Det här är något helt annat, säger historikern Jonas Nordin.

Han förälskade sig i Versailles redan när han som tonåring lämnade sina vänner i Paris skivbutiker och

satte sig på tåget mot det grandiosa slottet.

– Jag köpte en flaska vin och lite bröd och ost och tumlade omkring i parken, säger han och skrattar.

I dag är han docent i historia och professor i bok- och bibliotekshistoria vid Lunds universitet. Dessutom ligger han bakom den enda boken på svenska om Versailles och har besökt slottet hundratals gånger.

Det mytomspunna palatset är kanske framför allt förknippat med två kungligheter, "Solkungen", Ludvig XIV, som initierade bygget, och drottning Marie-Antoinette. Och det är ett slott av enorma proportioner.

Genom parken löper en kanal som mäter en och en halv kilometer. Trädgården är strössladd med 700 fontäner och slottsområdet omgärdas av en 43 kilometer lång mur. Från centralkroppen sträcker två enorma flyglar ut sig över en längd på över en halv kilometer. Under Ludvig XIV:s tid bodde omkring 6 000 personer på slottet och upp mot 10 000 människor rörde sig här varje dag.

– Så länge du var hel och ren hade du tillträde till stora delar av slottet. Vem som helst fick komma in i Versailles, man ansåg att folket skul-

”Så länge du var hel och ren hade du tillträde till stora delar av slottet. Vem som helst fick komma in i Versailles, man ansåg att folket skulle ha tillträde till sin monark.

Jonas Nordin, historiker som har skrivit boken "Versailles – parken, slottet, livet" (Norstedts).

le ha tillträde till sin monark, säger Jonas Nordin.

Versailles är en visuell fest med sina konstverk, utsökta detaljer och pampiga utsmyckningar. Det mest berömda rummet, spegelgalleriet, ligger i en av paradvåningarna och har tolv meter i takhöjd och är 73 meter långt.

– Man svänger runt hörnet från rum som är ganska mörka och murriga och kommer in i en sal som badar i solljus hela dagen. Spegelgalleriet är dubbelt så brett och högt som de andra salarna. Det är väldigt effektfullt och storlaget – och givetvis väldigt medvetet gjort, säger Jonas Nordin.

Men det som utvecklade sig till en ojämförlig uppvisning i arkitektonisk konst och exceptionell trädgårdsdesign började faktiskt som

en simpel jakt paviljong för Ludvig XIII.

– Det var en enkel byggnad med sovrum för kungen och hans polare. De brukade åka hit för de goda jaktmarkerna.

Versailles byggdes i etapper och involverade resurser från hela Frankrike.

– När arbetet stod på topp på 1680-talet var det Europas ojämförligt största arbetsplats med 36 000 arbetare inblandade. Frankrike hade en stående armé med 100 000 soldater och i fredstid fick de hjälpa till med bygget.

En av myterna kring slottet är att uppförandet tömde hela den franska statskassan, men det stämmer inte, säger Jonas Nordin.

– Man måste komma ihåg att Frankrike var det rikaste landet i hela Europa vid den här tiden, men statsappara-

FOTO: KIRILL NEIZHMAKOV

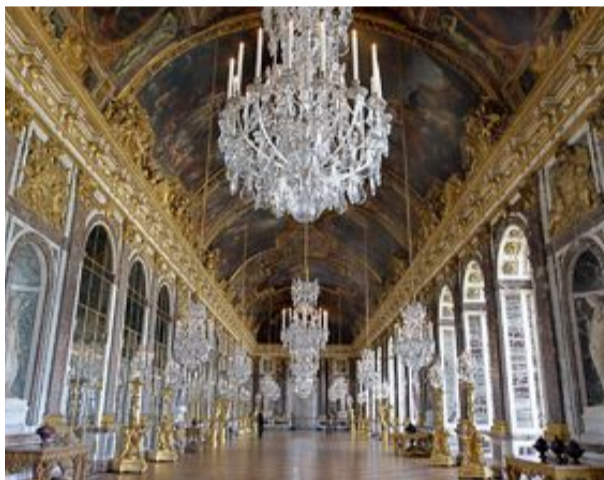
Varje år lockas miljontals turister till slottet i Versailles.

FOTO: ALFREDO GARCIA SAZ

Det kan vara en god idé att planera sin vistelse väl för att få ut mesta möjliga av sitt besök i Versailles. Slottet är ett oerhört populärt besöksmål

FOTO: KRISTOF DEGREEF

Spegelsalen i Versailles är världsberömd.

FOTO: JACQUES BRINON

väl värt ett besök

ten var väldigt ineffektiv. Under en kort period gick fem procent av den samlade statsbudgeten till bygget av Versailles, men för det mesta låg utgifterna runt en procent. Det var dyrt, men inte ruinerande.

Lejonparten av besökarna anländer med pendeltåg från Paris.

–Från stadssidan är slot-

tet i tegel och sandsten, men från parksidan är det gyllengult. Du får helt olika intryck beroende på vilken sida du

12 ...

... meter. Det är takhöjden i den berömda spegelsalen i Versailles.

befinner dig på, säger Jonas Nordin.

Ett första besök kan lätt bli överväldigande, säger Jonas Nordin. Om man tycker att det blir för mycket kan man, precis som Marie-Antoinette brukade göra, dra sig undan till "Petit Trianon" – ett mindre slott i en mer privat del av parken. Hit hade drottningen själv nycklarna och kunde fly undan det strikta hovlivet.

Och hit kunde man bara komma på drottningens inbjudan.

–Det är en sluten anläggning som är gripbar och mänsklig, med en engelsk park som står i stark kontrast till den strikta, geometriska, franska parken. Det är omöjligt att inte bli förälskad i den här platsen. Där skulle jag kunna bo, säger Jonas Nordin. (TT)

Anna Hultman

FAKTA

- Välj bra skor. Det är stora avstånd, men det går också att hyra en golfbil eller cykel för att ta sig runt.
- Förbered din vistelse väl och förbeställ biljetter till guidade visningar. Det kan till och med vara värt att köpa årskort för att kunna gå köerna
- Har du bara en dag – satsa på att se parken.

- Åk vår eller senhöst, exempelvis april/maj eller september/oktober. Sommartid är det ganska fruktansvärda köer.
- Om du vill se parkens fontäner i bruk, bege dig hit på en söndag. Fontänerna brukar vara igång några timmar på förmiddagen och eftermiddagen.

VISSTE DU ATT ...

- ...från år 1682 blev Versailles det franska hovets permanenta residens?
- ...Ludvig XIV satt på tronen i 72 år – det är den längsta regeringstiden i Europas historia?
- ...fredsfördraget efter första världskriget, Versaillesfreden, slöts i spegel-

galleriet år 1919?

- ...tv-serien "Versailles", som började spelas in 2015, ger en fiktiv skildring av det franska hovlivet?
- ...paradvåningen i Stockholms slott, som vetter mot Gustav Adolfs torg, är en parafra på Versailles. Alla rum ligger i fil så att man får en obruten vy? (TT)

Olika slags choklad- och pralinupplevelser gör sig i Flandern. FOTO: ARTHUR LOS

Matiga måsten i Flandern

RESOR

Musslor, men också chokladfrossa och väfflor på gatan. En bit av Belgien utmärker sig för både mat och dryck.

Flandern breder ut sig i Belgien, Nederländerna och Frankrike. Regionen har på senare år allt mer profilerat sig som ett område med vattenhål för gourmander. En kulinarisk resa

som från svenska breddgrader kan göras med tåg, bil eller flyg, ja, till och med båt fungerar. Styr till hamnstaden Oostende. Till våren kan man plocka med cykeln och sedan trampa runt och njuta i det relativt platta landskapet. Den regionala turistbyrån Visit Flanders tipsar om fem matiga måsten i den belgiska delen av regionen. (TT)

Mikael K Nilsson

FAKTA

- Chokladupplevelse. Anmäl dig till en workshop och gör dina egna belgiska praliner eller besök chokladmuseet Chocolate Nation in Antwerp.
- Bryggerivisit. Besök Cantillon i huvudstaden Bryssel, Gruut i charmiga Gent, De Koninck i fashionabla Antwerpen eller det nya Bourgogne Des Flandres i världsarvsstaden Brygge.
- Provsma lokala specialiteter som moules frites, sparris, grytträtter eller smördegspastej.
- Följ med på en kulinarisk

guidad tur och provsmaka Flanderns lokala gotter medan du lär dig mer om platsen du besöker.

- Street food. Pommes frites och väfflor är självklara på en sådan här resa.
- I 2019 års utgåva av Guide Michelin belönas belgiska Flandern med 113 Michelinstjärnor fördelade på 93 restauranger.
- Restaurangen Hof Van Cleve i staden Kruishoutem i östra Flandern fick tre stjärnor, mycket tack vare kocken Peter Goossens personliga maträtter.

Vänliga Costa Rica

RESOR

Låt nästa långresa gå till Costa Rica. Landet är vackert, fredligt och miljösamt. Ett känt motto bland Costaricaner är "livet är toppen!"

Nu är bästa tiden på året att resa till centralamerikanska Costa Rica. Tidningen Vagabond har listat sina bästa argument för att styra kosan mot just Costa Rica och framhåller bland annat säkerheten. Landet är fredligt och demokratiskt, och saknar till och med en egen armé.

Costa Ricas fantastiska natur bjuder på milslånga stränder, aktiva vulkaner och ett rikt djurliv. Chansen finns att få se apor, krokodiler, tvättbjörnar och jaguare. Här finns över 1600 fjärlarter och 850 fågelarter. En fjärdedel av landets yta är nationalparker, där djuren lever skyddade.

Klimatet i landet varierar

Vulkanen Arenal Volcano i Costa Rica. FOTO: PARKOL

från fuktigt och tropiskt vid de karibiska stränderna till torrare och solsäkrare på Stillhavssidan. Här finns många ekovänliga hotell och man strävar efter att bli det första koldioxidneutrala landet i världen.

Costa Rica känt för sina kaffebonor, rankade som de finaste i världen. Missa inte heller chokladen – kakaoplantagen erbjuder ofta chokladprovningar. Det är kanske inte konstigt att costaricanernas favorituttryck är "Pura Vida", fritt översatt: "livet är toppen". (TT)